HUGHES, EMRYS DANIEL (1894 - 1969), gwleidydd, newyddiadurwr ac awdur

Enw: Emrys Daniel Hughes
Dyddiad geni: 1894
Dyddiad marw: 1969
Priod: Martha Hughes (née Cleland)
Priod: Nan Hughes (née Hardie)
Rhiant: Annie Hughes (née Williams)
Rhiant: J.R. Hughes
Rhyw: Gwryw
Galwedigaeth: gwleidydd, newyddiadurwr ac awdur
Maes gweithgaredd: Llenyddiaeth ac Ysgrifennu; Gwleidyddiaeth a Mudiadau Gwleidyddol; Argraffu a Chyhoeddi
Awdur: John Graham Jones

Ganwyd 10 Gorffennaf 1894, yn fab i J.R. Hughes, 94 Henry Street, Tonypandy, Morgannwg, gweinidog (MC), ac Annie (ganwyd Williams) ei wraig. Addysgwyd ef yn ysgol y cyngor, Abercynon, Morgannwg, ysgol uwchradd Aberpennar, a choleg addysg dinas Leeds. Fel athro ysgol a newyddiadurwr ym Mhontypridd a'r Rhondda, daeth yn aelod brwd o'r Blaid Lafur a bu cysylltiad agos rhyngddo a Keir Hardie, A.S. Safodd yn aflwyddiannus fel ymgeisydd Llafur yn etholaeth Bosworth, swydd Gaerl r, yn etholiad cyffredinol 1923. Rhwng 1931 ac 1946 bu'n olygydd *Forward*, papur newydd y mudiad Sosialaidd yn yr Alban. Magodd brofiad eang o weithgareddau llywodraeth leol, profiad a fu o fudd mawr iddo pan gafodd ei ethol yn aelod seneddol (Ll) dros etholaeth de Ayrshire mewn is-etholiad yn Chwefror 1946. Parhaodd i gynrychioli'r etholaeth hon yn y senedd hyd at ei farw. Aeth ati i olygu argraffiad Albanaidd o *Tribune* ar ôl Rhyfel Byd I. Drwy gydol ei yrfa safai ar asgell chwith y Blaid Lafur, arhosodd ar feinciau cefn T 'r Cyffredin, ac ystyrid ef yn wrthryfelwr tanbaid. Fe'i hamddifadwyd o chwip y Blaid Lafur rhwng Tachwedd 1954 ac Ebrill 1955 ar ôl iddo bleidleisio yn erbyn parodrwydd y Ceidwadwyr i dderbyn ailarfogi yn yr Almaen yn hytrach nag ymatal rhag pleidleisio yn unol â chyfarwyddiadau'r Blaid Lafur. Collodd chwip y Blaid Lafur eto rhwng Mawrth 1961 a Mai 1963 pan ddewisodd bleidleisio yn erbyn amcangyfrifon y lluoedd arfog. Yr oedd yn heddychwr selog, a threuliodd flwyddyn o Ryfel Byd I yng ngharchar Caernarfon. Yr oedd yn ymwelydd cyson â Moscow, yn gyfaill agos i'r bardd Samuel Marshak, a gwrthwynebodd weithgareddau NATO yn ddi-ffael.

Cyhoeddodd nifer fawr o gofiannau a gweithiau eraill, ac yn eu plith *Keir Hardie* (1950; arg. newydd 1957), cyfrol a roes bleser arbennig iddo, *Winston Churchill in war and peace* (1950) a *Winston Churchill: the British bulldog* (1955), astudiaethau a amlygodd atgasedd tuag at eu gwrthrych ar ran eu hawdur. Ef hefyd a luniodd *Pilgrim's progress in Russia* (1957), *Macmillan: portrait of a politician* (1962), *Sir Alec Douglas-Home* (1964), *Parliament and mumbo jumbo* (1966), *The prince, the crown and the cash* (1969), a *Sidney Silverman: rebel in Parliament* (1970), cyfrol a ymddangosodd ar ôl marwolaeth ei hawdur. Yr oedd bob amser yn barod i ddefnyddio'i ddoniau llenyddol er budd y Blaid Lafur a chyhoeddodd amryw lyfrynnau Sosialaidd a gwrthryfel.

Priododd (1) yn 1924 Nan, merch Keir Hardie. Rhannai hi ei syniadau gwleidyddol a'i ddelfrydau, a bu ei marw hi yn 1947 yn

ergyd drom iddo na chafodd erioed y gorau arni. Priododd (2) yn 1949 Martha, merch P.M. Cleland, ysgolfeistr yn Glasgow. Cartrefodd yn Lochnorris, Cumnock, swydd Ayr, a bu ef farw 18 Hydref 1969 ac yntau'n dal yn aelod o D 'r Cyffredin. Llosgwyd ei weddillion yn Amlosgfa Masonhill. Rhoddwyd ei bapurau ar adnau yn Llyfrgell Genedlaethol yr Alban.

Awdur

Dr John Graham Jones

Ffynonellau

Who was who?

Dod's Parliamentary Companion

William Knox (gol.), *Scottish Labour leaders, 1918-39 a biographical dictionary* (Caeredin 1984)

The Times, *The Guardian*, a'r *The Glasgow Herald*, 20 Hydref 1969

Mynegai Bywgraffyddol W. W. Price

Mynegeion cofrestri geni, priodi a marw Cymru a Lloegr yr 'Office of Population and Census Studies', 1911

gwybodaeth gan Mrs. Beryl H. Griffiths

Darllen Pellach

Archifau LlGC: Vote for Daniel Hughes, The Labour Candidate.

Dolenni Ychwanegol

VIAF: 483074

Wikidata: Q574920

Dyddiad cyhoeddi: 1997

Hawlfraint Erthygl: http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/

Mae'r Bywgraffiadur Cymreig yn cael ei ddarparu gan Lyfrgell Genedlaethol Cymru a Chanolfan Uwchefrydiau Cymreig a Cheltaidd Prifysgol Cymru. Mae ar gael am ddim ac nid yw'n derbyn cymorth grant. Byddai cyfraniad ariannol yn ein helpu i gynnal a gwella'r wefan er mwyn i ni fedru parhau i gydnabod Cymry sydd wedi gwneud cyfraniad nodedig i fywyd yng Nghymru a thu hwnt.

Ewch i'n tudalen codi arian am ragor o wybodaeth.

Cyfrannu